

PANORAMA

Geïllustreerd Weekblad met Hollandschen en Maleischen tekst

Onder redactie van

LIEM KOEN HIAN.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41

5 SEPTEMBER 1936

Jaargang X No. 35

De beschieting van Parijs op 29 Maart 1918

Goede Vrijdag 1918. Een noodlottige treffer.

De kerkgangers, die op Goeden Vrijdag 29 Maart 1918 om 4 uur in den namiddag de bidstonde in de kerk van Saint-Gervais te Parijs bijwoonden en het er levend hebben afgebracht, zullen dezen datum hun heele leven niet vergeten. In een oogenblik waren zij getuige van de verschrikkingen, die een paniek onder duizend geknielde kerkgangers teweegbracht. Een granaat, afkomstig van het beruchte Duitse kanon, dat reeds van 23 Maart af de Parijzenaars geen rust liet, was door het dak binnengedrongen, had een pilaar onder het gothische gewelf weggeslagen en zodoende een groot gedeelte van de geknielde menschenmenigte onder het neervallend gesteente bedolven. De Amerikaan Miller beschrijft in zijn werk: „The Paris Gun” hoe na het opruimingswerk de aartsbisschop van Parijs de 88 dooden, waarvan 19 mannen, 67 vrouwen en 2 kinderen, benevens de 68 zwaar gewonden zegende. Een pas getrouwde kerkgangster was alleen nog door de inscriptie van haar trouwring te identificeren. Dezelfde schrijver vraagt zich dan af, wat wel in de bedieningsmanschappen van het Duitse kanon zou zijn omgegaan, indien ze 3 minuten na de noodlottigen ruk aan het aftrektouw een film hadden zien afdraaien van de hartverscheurende tooneelen, die

zich na het inslaan van de granaat in de kerk afspeelden.

Wat zeggen de Duitschers ervan?

De Duitschers Eisgruber laat zich in zijn werk „So shossen wir nach Paris” als volgt over het gebeurde uit: „Een kerk te treffen was niet ons doel. Op 130 K.M. afstand kan men niet tot 1 M. nauwkeurig schieten; ons doel was niet anders dan de vesting Parijs te bevuren. Verschrikkelijk vinden we het, dat één granaat een Godshuis moest binnendringen. Was het het noodlot, toeval of een gril van de weersinvloeden? Wat het echter ook geweest moge zijn, zeker is, dat het noch den commandeerenden officier (vice-admiraal Rogge) noch onze manschappen bevredigde. Deze treffer was ons zeer onwelkom”.

Zeker is, dat we beide schrijvers niet mogen vereenzelvigen met de groote massa van hun landgenooten, ware dit wel zoo, dan zou de Amerikaanse betuiging van leedwezen met de getroffen en ons heel wat sympathieker zijn geweest. Wie immers een dergelijk monster-wapen hanteert, moet zich ook verantwoordelijk durven stellen voor de uitwerking ervan, ook al was zóo'n catastrofe niet de vooropgezette bedoeling. Een vuurmond met een dergelijke capaciteit van het enkele schot en groote

spreidingen is nu eenmaal geen karabijn of revolver. Waar de lengtespreiding 12 K.M. bedroeg, konden noodlottige treffers niet uitblijven; dat Parijs als versterkte stad werd beschouwd, neemt de verantwoording voor zeker te verwachten gevolgen niet weg. Ter vergoelijking zou alleen kunnen worden aangevoerd, dat een kat in nood, rare sprongen doet.

De slachtoffers werden Dinsdag na Paschen ter aarde besteld, in verband waarmee de Duitschers voor dien dag de beschieting stop zetten, doch even na middernacht weer begonnen.

De gemiddelde Parijzenaar wordt immuun.

Het stadsbestuur had in samenwerking met het stadscommando direct na 23 Maart de noodige beschermingsmaatregelen getroffen in den vorm van het loeien van sirenen, politieagenten met trommels enz.. Overal waren met behulp van borden schuilplaatsen (abri's) aangegeven. De moreele uitwerking was de eerste dagen zeer groot, vooral onder de bewoners in de onmiddellijke omgeving van de aanslagen. Het is echter niet te verwonderen, dat de Parijzenaar uit het Noorden van de stad niet wist wat er in het Zuiden gebeurde en omgekeerd. De couranten waren in die jaren sterk gecensureerd, waarvan het mede is toe te schrijven, dat de moreele uitwerking niet zoo groot is geweest als de Duitschers zich in het begin ervan voorstelden. Geen wonder, dat een beschieting van 23 Maart af met onderbrekingen voortdurende tot 9 Augustus, niet gedurende 4½ maand de zenuwen gespannen kon houden. De schuilplaatsen werden slechts matig bezocht en vooral 's nachts speculeerden de Parijzenaars maar op de goede gezindheid van de Heilige Barbara. Dit neemt niet weg, dat in bedoeld tijdvak rond een half miljoen inwoners de stad verlieten en naar het Zuiden trokken.

Fantastische veronderstellingen.

Parijs was op den tweeden dag van de beschieting reeds in opschudding, vooral in het N.O. van de stad, waar de eerste slachtoffers vielen; in zooverre hadden de Duitschers wel hun doel bereikt. Allerlei denkbelden werden aan de hand gedaan, want een beschieting op 130 K.M. afstand behoorde in alle legers tot de onmogelijkheden. De Duitschers werden echter tot alles in staat geacht. Waarom geen beschieting met telescoop-achtige projectielen, die telkens op dichterbij gelegen punten van de baan een gedeelte van hun massa naar voren slingerden?

Duitschers zitten overal, ook in de voorsteden van Parijs; zou het dan zoo gek zijn, wanneer deze lieden pneumatisch en dus geluidloos hun geheimzinnige kanonnen afvuurden? Zeppelins voerden kanonnen mee en vuurden van hoog boven de wolken granaten naar beneden. Dat het geen bommen waren doch uit kannonnen verschoten projectielen, hadden de adviseurs van den commandant van Parijs uit reconstructie aan de hand van scherven kunnen vaststellen. De koperen ringen met diepe groeven bewezen dit; over het kaliber van de schietbuis liepen de meeningen echter uiteen, het varieerde van 21 tot 24 c.M. Hoe was het mogelijk om zoo'n gevaarte van 100 K.G. over een afstand van 128 K.M. in de stad te slingeren?

Het raadsel opgelost.

De verklaring van het raadsel werd het eerst bekend via een weekblaadje uitgegeven door de „Insel Druckerei" en samengesteld door Deutsche Kriegsgevangenen op het „Ile longue", nabij Brest. Dit deden ze aan de hand van de Parijsche nieuwsberichten, waaruit de grootte van lengte- en breedtespreiding der schoten werd opgemaakt. Zij berekenden, dat het monsterkanon 34 meter lang moest zijn en de aanvangssnelheid van het projectiel tusschen 1500 en 2000 meter per seconde bedroeg. Het projectiel zou voorzien zijn van een ogievormige kap om beter dan enormen luchtweerstand bij dergelijke grootte snelheden te kunnen overwinnen. Voor ingewijden in de artilleriewetenschap ligt een dergelijke berekening zeker voor de hand; waarschijnlijker is echter, dat de samensteller ervan wel iets meer geweten heeft.

In den loop der jaren is het een en ander uitgelekt ondanks de groote geheimzinnigheid, waarmee de Duitschers ook na het vredesverdrag van Versailles, te werk gingen. Typisch is in ieder geval, dat de berekeningen en veronderstellingen van deze Kriegsgevangenen aardig klopten met hetgeen Eisgruber (1934), Miller (1930), en Karl Justron (1935) aan gegevens verstrekten.

Duitsche afmetingen.

Het was voor de Deutsche ballistici een openbaring, toen zij òevalligerwijze ontdekten, dat de grootste dracht van het geschut niet verkregen werd bij een elevatie van 45° (zooals het vóór 1915 werd aangenomen op theoretische gronden), doch daarboven was gelegen. Om van achter de Deutsche stel-

ven nabij de 55°. Bij deze elevatie bereikte het projectiel een hoogte van 40 K.M. en doorliep gedurende 2/3 van zijn vluchttijd de ijle luchtlagen van de lijgen, die ten N.O. van Parijs op 128 K.M. daarvan verwijderd waren, de stad te beschieten, was een kanon geconstrueerd, dat de bovengenoemde afmetingen en mogelijkheden bezat. De afstand werd bereikt bij een elevatie van de schietbuis van omstratosfeer. Bij het bereiken van die ijle luchtlagen was dan de schootshoek inderdaad. 45°. De vluchttijd bedroeg in totaal 3½ minuut voor een afstand van 128 K.M. De loop woog 200 ton en had een grootste middellijn van 1 M. Om doorbuigen te voorkomen, was de loop aan vóór- en achterzijde opgehangen, overeenkomstig de kabels bij een hangbrug, een constructie die vóórdien nooit was toegepast. De affuit was draaibaar over een kogellager met 96 kogels. Iedere kogel had een dikte van 20 c.M. Het projectiel werd voortgedreven door een lading van 150 K.G. kruit, gevende een druk van 5000 atm. Geen wonder dat het aantal schoten dan ook beperkt bleef tot ongeveer 100 per vuurmond. Verwisseling of uitboren van den loop was na dit geringe aantal schoten noodzakelijk.

Men veronderstelt, dat de Duitschers in het bezit zijn geweest van 5 dergelijke vuurmonden die in totaal 320 granaten hebben verschoten, welke 1000 doden en gewonden veroorzaakten. Karl Justron berekent, dat ieder schot f 20.000 kostte, hetgeen, de afschrijving van het materiaal in aanmerking genomen, zeker niet overdreven is.

De spionnagedienst in actie.

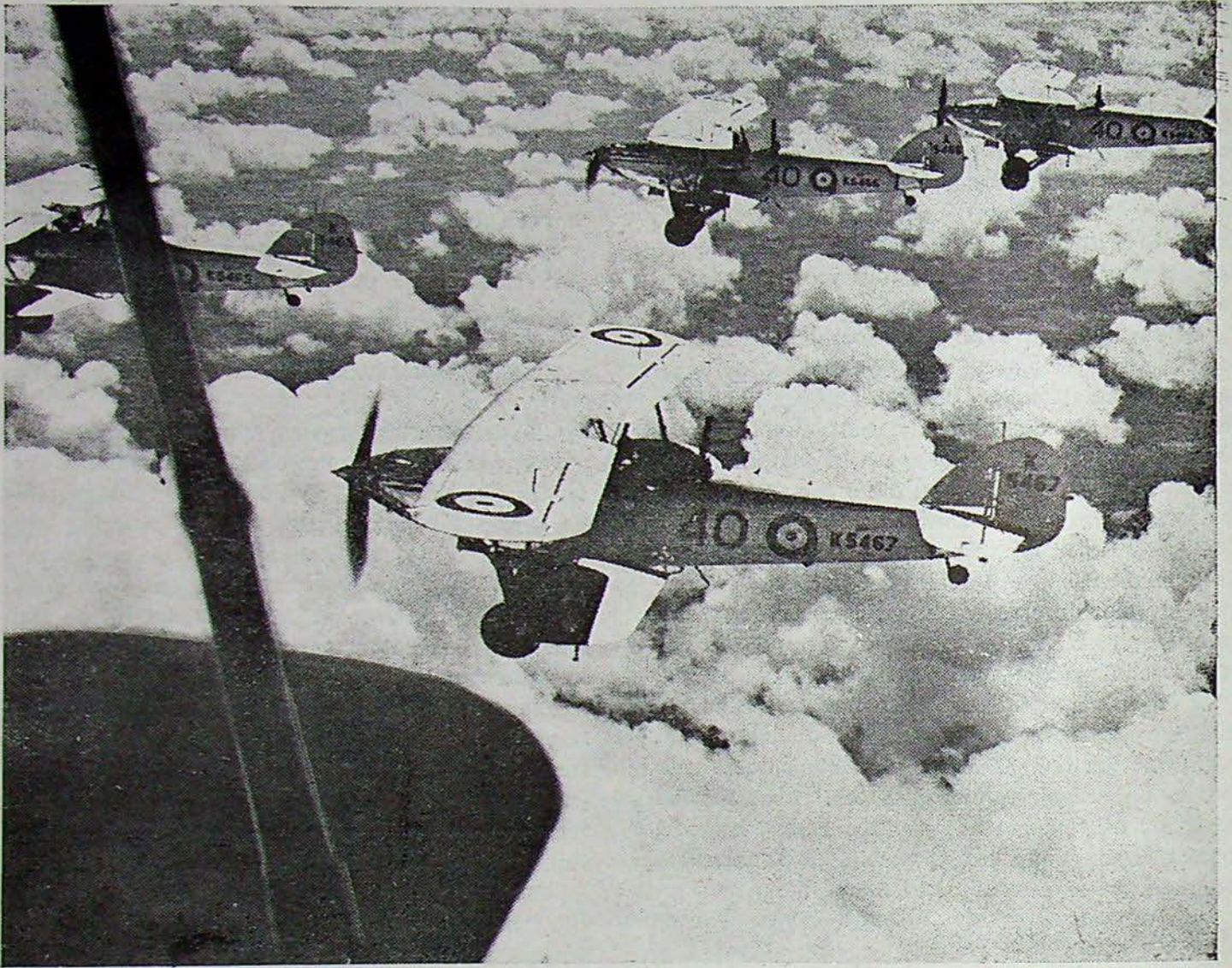
Ofschoon de te treffen oppervlakte rond 150 K.M.2 bedroeg, was het ondanks alle in aanmerking gebrachte correcties, zooals draaiing van de aarde, weersinvloeden enz., toch niet zeker, dat alle projectielen in de stad zouden vallen. Reeds lang vóór het in stelling brengen van het geschut hadden de Duitschers maatregelen getroffen om zoo spoedig mogelijk iets omtrent de ligging van het vuur te weten te komen. De mogelijkheid van vlieger-waarneming werd wel overwogen, doch niet onder alle omstandigheden verzekerd geacht. Men nam zijn toevlucht tot Duitse agenten, die bij honderdtallen in Parijs woonden en een kondschapsdienst vormden, aan het hoofd waarvan stond de — ondanks zijn Fransch klinkenden naam — rasechte Duitser Baptiste Lamartin, Rue de Clichy 27. De gang van zaken was deze, dat de berichten in geheim-schrift werden getelegrafeerd naar een plaatsje dicht bij de Fransch-Zwitsersche grens, vandaar per

motor werden gebracht naar het dichtstbij gelegen Zwitsersche postkantoor, waar de verbinding via Zwitserland en Duitschland met de Obere Heeres Leitung verzekerd was. „Madeleine lijdt aan een amandelontsteking. Stuur mij het recept van den homoeopaath in Besançon. Overigens gaat het ons goed. Van allen veel groeten. Wanneer zien we je in Fontainebleau”. Dit bericht bevatte het resultaat van een beschieting en was reeds 4 uur na de verzending uit Parijs in handen van admiraal Rogge. Een mooi staaltje van spionnagedienst en snelle berichtenwisseling.

De Franschen hebben hen te pakken.

De beschieting kan in 4 perioden worden gesplitst, waarbij 3 maal van stelling werd veranderd, terwijl één dezer stellingen 2 maal werd ingenomen. De eerste stelling was gelegen even bezuiden Crépy (128 K.M. van Parijs), de tweede bij Beaumont in het Bois de Corbie (115 K.M.), de derde meer naar het Zuiden bij Bruyères (80 K.M.), terwijl de Duitschers tijdens het offensief van de geallieerden in Augustus genoodzaakt waren naar het noorden te trekken en bij Beaumont wederom hun tweede stelling in te nemen. Bij deze laatste verplaatsing ontsnapten zij nog niet op tijd, anders was het knooppunt van spoorwegen bij Soissons zeker in handen van de Franschen geweest en daarmee de terugtocht van het spoorweggeschut afgesneden.

Het is den Franschen wel niet gelukt om een vuurmond te bemachtigen, maar wel hebben ze de Duitschers in al de opstellingen voortdurend met projectielen van allerlei slag bestookt, waarbij het 305 mm spoorweggeschut den hoofdschotel van de bestrijding vormde. Voortdurend waren Fransche vliegtuigen in de weer om iets van het geheimzinnige geschut op de gevoelige plaat vast te leggen, daarbij in niet geringe mate geholpen door den geluidmeetdienst. Ondanks alle camouflagemiddelen, zoowel tegen zicht uit de lucht als tegen het geluid, konden de opstellingsplaatsen niet verborgen blijven. Al willen de Duitschers dit misschien niet toegeven, dit zijn echter de hulpdiensten geweest, die de Fransche legerleiding de opsporing van het monstergeschut hebben mogelijk gemaakt. Het Fransche documentenmateriaal heeft dit voldoende bewezen. De camouflage was uitstekend verzorgd. Iedere opstelling had weer zijn schijnopstellingen; valsche spoorwegvertakkingen werden aangelegd, terwijl de rails werden weggewerkt met behulp van boompjes die daartoe in kokers werden geplaatst. Ieder schot op Parijs werd bovendien gecamoufleerd door het geijktijdig afvuren van 90 in de omgeving opgestel-

Grimme schaduwen zijn het die over de wolken jagen als de bommenwerpers van de Royal Air Force opstijgen voor een oefenvlucht. — Een eskadrille boven het graafschap Berkshire.

de vuurmonden van allerlei kaliber. Het moet voor de Fransche geluidmeetsectiën (Sections repérage par le son) dan ook niet eenvoudig zijn geweest om uit een dergelijk mengelmoes van geluiden den Parijschen boosdoener te halen. De groote waarde, die de „Obere Heeres Leitung” aan de camouflage toekende, blijkt uit de instructie aan vice-admiraal Rogg versterkt: „De maskeering moet onder alle omstandigheden afdoende zijn”. Het slot van de instructie luidde: „Onder alle omstandigheden en met alle middelen moet worden voorkomen, dat bij een doorbraak het geschut in handen van den te-

genstander valt”. Al was het dan ook een dubbeltje op zijn kant, de admiraal is hier onder zeer moeilijke omstandigheden schitterend in geslaagd.

Belangstellende lezers mogen voor verdere interessante bijzonderheden worden verwezen naar onderstaande bronnen: Revue d'Artillerie November 1926 10 blz., idem October 1934 16 blz. Heinz Eisgruber: „So shossen wir nach Paris” Verlag Otto Schlegel. Berlin. 160 blz. H. W. Miller: „The Paris Gun and the great German Offensives of 1918” 275 blz. Karl Justron: „Die dicke Berta und der Krieg” Berlin G.m.B.H. 1935 120 blz.

Neger - poëzie in Latijnsch Amerika

Het was te voorzien dat bij de toenemende belangstelling die alle negerkunst gedurende de laatste twintig jaren geniet, het artistieke deel van Europa ook begrip zou gaan toonen voor de kunst van die merkwaardige overgangsgebieden, waar het negroïde zich vermengd heeft met het Europeesche en waar uitingen zijn ontstaan welke, bij alle vreemde en exotische elementen die ze bevatten, toch genoeg affiniteiten vertoonen met onze eigen cultuur, om nagenoeg in hun geheel door ons te kunnen worden verstaan om te kunnen worden genoten. Met een gemakkelijken, ofschoon niet geheel juist term, zou men hier mogen spreken van „creoolsche” kunst. En deze verdient des te meer aandacht, omdat ze door haar tweeslachtig karakter juist kan dienen als inleiding tot de werkelijk primitieve kunst van „echte” natuurvolkere, die maar zelden door de Europeanen goed wordt begrepen en naar juiste waarde geschat.

Op literair gebied heeft de poëzie der Noord-Amerikaansche negers vooral de belangstelling getrokken, en van alle creoolsche literaire kunst is deze de bekendste geworden, zeker ook omdat zij de voor ons meest waardeerbare aesthetische componenten behelst. In Frankrijk heeft men een tijdlang ook vrij veel belangstelling getoond voor de negerlichters van Haïti, die trouwens evenals de Noord-Amerikaansche reeds een traditie van verschillende generaties achter zich hebben. Het is een curieus verschijnsel, deze negroïde poëzie met haar slechts weinig aangetaste vormen en taal uit den Napoleontischen tijd; terwijl ze tot inhoud toch een zoo geheel andere voorstellingswereld heeft als die welke wij gewend zijn in de dichtkunst aan te treffen.

En nu is eindelijk ook de poëzie van de Spaansch-sprekende negers aan de orde gekomen, welke van soortgelijk gehalte blijkt te zijn, en die alleen maar zoo laat onder de loupe der Europeesche aestheten gekomen is, omdat ze moest worden bijeengezocht uit een zeer verspreid taalgebied, waar deze uitingen geenszins zoo frequent waren als de Fransche op het eiland Haïti. Het ligt voor de hand de redenen hiervan vooral te zoeken in de economische en sociale positie van de negers in de voormalige Spaansche kolonies.

Doch dit is maar ten deele het geval. Ook in Noord-Amerika zijn de negers na de emancipatie voor het grootste deel op zijn minst even erge paria's gebleven als in Centraal- of Zuid-Amerika. Maar

terwijl ze in de Vereenigde Staten als een gesloten massa binnen de „black belt” opeengehoopt bleven, en geen gelegenheid kregen zich met de blanke bevolking te vermengen, ontwikkelde zich de toestand in Latijnsch-Amerika juist op tegenovergestelde wijze. Reeds van oudsher waren de Spanjaarden weliswaar geen theoretische voorstanders van ras-vermenging (onderzoek van staatswege naar de „zuiverheid des bloeds” was daar reeds in de 15de eeuw in zwang!) maar toch ijverige praktische beoefenaren daarvan. Een aan deze gelukkige nonchalance hebben wij te danken dat tweederde van Amerika werkelijk een jonge, maar toch geheel eigen en beloftenrijke cultuur bezit.

Na de late emancipatie der negers in Latijnsch Amerika is ook onder hen de bloedvermenging snel toegenomen. Een gevolg daarvan is, dat de negroïde kunst er een minder uitgesproken karakter draagt dan elders. In de poëzie, onder deze bevolkingsgroepen ontstaan, vinden wij al dadelijk twee soorten, die niet naast, maar door elkander voorkomen, en die men zou kunnen noemen: 1e. echte negroïde poëzie, en de 2e. poëzie van negroïserende halfbloeden en blanken uit dezelfde landstreek.

Wie de toestanden in Latijnsch Amerika kent weet dat de „bloeds-kwesties” er een zoo mogelijk nog hachelijker karakter dragen dan in Europa. Men is er nog minder gedocumenteerd dan elders, en nooit gevrijwaard voor de kans dat de een of andere voorvader zijn nazaten „voor altijd” van eenige druppels on-europeesch bloed, hetzij van Indianen of van negers, voorzien heeft. Zodoende treden er ook de meest onverwachte atavismen op, en is het geenszins verwonderlijk, bij iemand van uitgesproken arisch type plotselinge neger-affecties te ontdekken, of onder mestiezen een frappante vatbaarheid voor Europeesche decadentie aan te treffen. Het is er een bonte, doch slechts schijnbaar heterogene wereld, die in werkelijkheid overal dezelfde elementen oplevert, enkel in verschillende proporties doorengemengd.

Zoo is ook de „echte” en „onechte” neger-poëzie van deze landen geen kunstsoort die een afzonderlijk bestaan leidt, gelijk in Noord-Amerika, en evenmin autonoom is gelijk op Haïti, maar die men slechts hier en daar, zij het ook vrij regelmatig, tegenkomt onder de waarlijk niet karige productie der Spaansch-sprekende Amerikanen. Daarom ook was deze poëzie niet zeer opmerkelijk; ze hoorde bij al het andere. En ook van „al het andere” heeft

In hevige onweers- en regenbuien is de Ol. Fakkeltje Sofia gearriveerd. Onder groote belangstelling heeft de burgemeester met de fakkeltje het Olympische vuur op het altaar voor de Kathedraal aangestoken.

Europa nooit veel nota genomen.

Des te verrassender is het, een staalkaart van de negro-spaansche poëzie uit aller heeren landen bij elkaar te zien, zooals de jonge Cubaansche dichter Emilio Ballagas die onlangs geleverd heeft met zijn uitstekende en onderhoudende *Antologia de poesia negra hispano-americana* (Aguilar, Madrid, 1935), een van die boekjes waarvan men niet weet wat meer te bewonderen: het geduld en de kennis van zaken of wel de liefde en het geloof in de universaliteit van het schoone, waarmee het werd samengesteld.

De vele gedichten hierin zijn er het bewijs van, dat de twee klassen van „creoolsche” poëzie inderdaad door elkaar loopen, en dat in dit milieu de „blanke” vaak evenzeer in staat is tot typisch negroïde uitingen als de dichter met een donkere huidskleur. En dan is er ook nog een poëzie van „sympathiseerenden”, die ofwel de vormen, of wel de voorstellingen en de sensibliteit van de negerkunst gebruikt voor haar eigen uitingen, welke dan min of meer directe betrekking hebben op de negers.

Een typische vertegenwoordiger van deze laatste dichters is Ildefonso Pereda Valdès, een geboren Uruguees, maar blond en van Spaansche afstamming. Die niettemin al door de titels van zijn twee verzenbundels *La guitarra de los negros* (1926) en *Raza negra* (1929), en nog veel meer door hun inhoud blijken geeft geheel in het negermilieu op te gaan, en het te begrijpen. Daarbij komt een groote begaafdheid en een raffinement in het gebruik van „Europeesche” stijlmiddelen. Zooals in zijn beschrijvingen van de koningin van een Candombe, — een negerdansfeest in de dagen en in het land van den dictator Roos, — als de koningin

tusschen federale lachen
spreidt de kleuren van haar waaijer,
en een tandenreeks laat witten
in de piano van haar mond.

Toch is dit uiteraard niet de soort van poëzie die het meest onze belangstelling heeft, wanneer wij meer uit zijn op onvervalschte exotische ele-

menten dan op kunstige transcripties. En onwillekeurig ziet men in den negroiden inslag van de taal zelfs ook een voornamen factor. Van een negerdichter verwacht men nu eenmaal dat hij in staat zal zijn eigen taaltje te spreken, en dit niettemin „mooi” te doen.

Bij mijn weten is er geen negerdichter die Nicolas Guillén in dit opzicht overtreft. Guillén is een Cubaan, kleurling, twee-en-dertig jaar oud, en zijn eerste bundel, die tot titel een Afrikaansche onomatopée „*Songoro-cosongo*” draagt, dateert pas van 1930. Hij schrijft afwisselend een zuiver verrijnd Spaansch, en een „dialect” dat doorspekt is met negroïde woorden en wendingen. Maar hij gebruikt deze twee vormen nooit door elkaar, ook al gebruikt hij beide voor één gedachten- en gevoelswereld.

Een van zijn mooiste gedichten is het lied van de „Bongo”, van de groote negertrommel die ook in Amerika is blijven leven, en welker geluid onweersaanbaar werkt, zelfs op hen die zich zoozeer emancipeerden, dat ze bijna blanken geworden zijn.

Ze wagen het zelfs mij te schelden,
maar schelden niet met het hart;
in 't publiek bespuwt mij zoo menig
die straks mij verholen nog kust.

Men moet het origineel lezen om te ervaren, hoe door alle regels heen het zware, geheimzinnige stampen van de tamtam te hooren is. En dezelfde dichter weet dan toch ook een speelschen, kinderlijken humor te geven in zijn schildering van de diverse koloniale typen, de „negro bombón” (neger met zeer dikke lippen); de kletsgrage mulattin die van haar „compadre” lastert dat hij een neus heeft „als de knoop van een das”; al die verschillende typen die meer zingen dan spreken en nog oude West-Afrikaansche woorden gebruiken bij wijze van muzikale illustraties en gevoels-onomatopée!

Ze noemden me gisteren neger
opdat ik zou zeggen: Stik!
Maar hij die me daarvoor uitschold,
Was net zulk een neger als ik!
Precies zoo blank als je zelf bent,
en ik weet 't van je grootmoeder mee.
Haal haar maar uit de keuken:
Mama Iné!

Men kan een denkbeeld geven van den gedach-
tengang en den bouw van deze gedichten; van hun
grappige, muzikale taal helaas niet. En nog minder
van die der verleidelijke dansliederen, van Guillén's

**GEEFT UW KINDEREN
DIT NUTTIGE
BOEK, DAT
STEDS IN
WAARDE
STIJGT!**

**POST
SPAARBANK**

REGERINGSGARANTIE

Rumba, of van zijn ouderwetsche ballades, die toch zoo nieuw zijn van expressie. Veelzeggend is de ballade van de twee grootvaders:

Lans met een beenen punt,
tamtam van hout en leer:
mijn zwarte grootvader.

In grijze wapenrusting de blanke grootvader. En dan het afwisselend spel tusschen de een die zegt: „Ik sterf” en de ander die klaagt: „Ik ben vermoeid”. Het geheel is een zeldzaam suggestieve dramatisering van het rassenvraagstuk.

Tenslotte heeft Guillén ook een revolutionaire stem, en hij weet in sommige gedichten zijn poëtisch zelfbewustzijn tot ras- en klassebewustzijn op te voeren, op analoge wijze als in de Vereenigde Staten bijvoorbeeld de negerdichter Langston Hughes, dien hij naar mijn meening in poëtische kracht overtreft. In dit opzicht is zijn landgenoot, de neger Regimo Pedrosa eerder met hem te vergelijken.

De Cubanen onder deze dichters schijnen een bijzonderen zin voor taalmuziek te hebben, gelijk

vooral blijkt uit de buitengewoon mooie wiegelieden die men hier aantreft. Men hoore slechts één enkele strofe van een lang gedicht van den jeugdigen Ballagas :

Drómiti mi nengre,
drómiti, ningrito.
Caimito y merengue,
merengue y caimito.

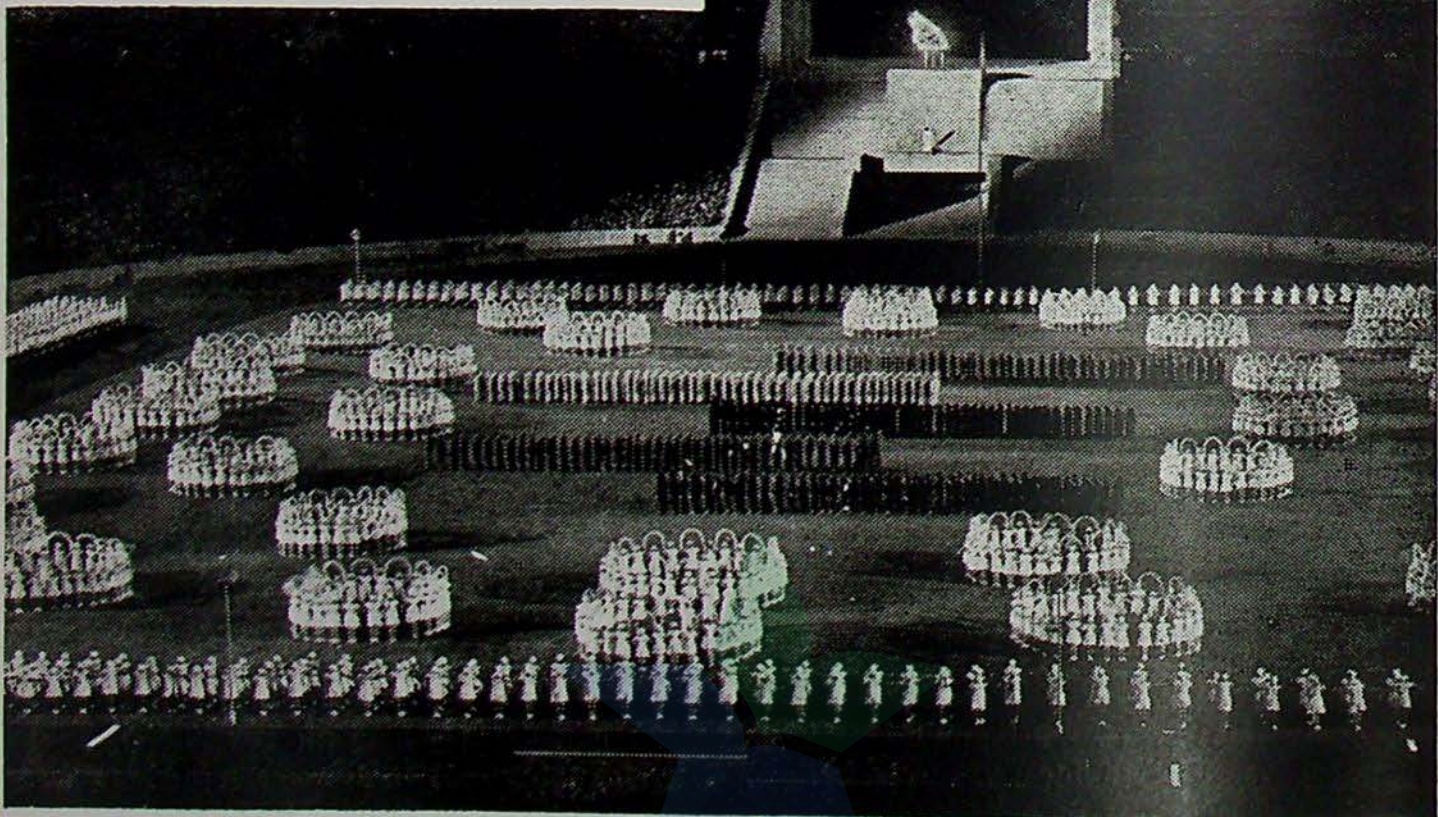
Geen van de andere strofen doet ervoor onder, en de gang van het geheel is van een zeldzame élégance en teederheid.

Wat vooral treft onder deze dichters, is hun algemeene zin voor humor. Geen tranen en zelfbeklag hier, maar telkens en telkens weer de hartelijk-verteederde lach, waarmee de lieve dwaasheid van het alledaagsche wordt waargenomen. De dichterslijk-ondichterlijke woorden waarmee een zwarte waschvrouw haar halfnaakt zoontje voortzeult; een kindergesprek met een moeder die geen tijd heeft, voortreffelijk van vorm en expressie, en van de hand van een twintigjarigen „blanken” Cubaan Vicente Gomez Kemp; de verkiezingspeech van een „nieu-

wen” neger, onvertaalbaar in zijn fabelachtig Zuid-Amerikaansche jargon, eveneens van eeo Cubaan, A. Hernández Catá, die als roman-schrijver een uitstekende reputatie geniet; of een even geestig „Neger testament”, dat echte volkskunst is, anoniem gelijk zooveel.....

Een van de meest talentrijken is de jonge „blanke” dichter Luis Palès Matos, uit Puerto Rico. Deze vindt zijn voornaamste kracht in een soort van neger-cosmopolitisme dat telkens weer in zijn verzen en beelden een anderen uitdrukkingsvorm vindt. Voor hem is de neger bij uitstek het alomtegenwoordige ras geworden, dat desondanks steeds de sterkste antithesen oproept, waar het ook opduikt. Vaak springen in zijn gedichten plotselinge visies te voorschijn van het oude vaderland, Afrika, dat Palès Matos sensueel, doorzond en magisch schildert. En hij is daarbij in staat suggesties van primitieve wildheid en dierlijken lust op te roepen, die zijn lezer bijwijlen huiveren doen. Suggesties van lasciviteit, kannibalisme, verdroomdheid en ontzag voor onbenaambare godheden, elementen die men maar zelden vindt in de poëzie van een moderne Indo-europeesche taal. Er zijn fragmenten in zijn

De openingsdag van de Olympiade wordt 's avonds besloten met de opvoering van het massale spel „Ol. Jeugd”, samengesteld door dokter Dum. — Een overzicht van het fantastisch verlichte stadion tijdens de uitvoering. Op de achtergrond het Ol. vuur.

Is tandpasta alleen wel voldoende voor de dagelijksche mondverzorging?

Met tandpasta kan men tandslag verwijderen en verkleurde tanden hun natuurlijke kleur teruggeven. Maar met tandpasta kan men de slijmvliezen van den mond niet behandelen. Toch is dat zeer belangrijk, want dat zijn juist de plaatsen waar ziektekiemen zich nestelen en goed gedijen.

Daartegen helpt slechts een goede mondspoeling

waaraan eenige druppels ODOL zijn toegevoegd.

ODOL werkt sterk ontsmettend. Een 2% ODOL-oplossing vernietigt van 2000 miljoen etterbacteriën in 60 seconden 92%! ODOL werkt na de mondspoeling nog langen tijd voorbehoedend tegen nieuwe bacteriën.

Vul daarom Uw dagelijksche tandverzorging aan met mondspoelingen met ODOL.

werk, die in het Nederlands is overgebracht, onsmakelijk zouden aandoen, maar die door de gespannenheid van de oorspronkelijke vormgeving niet alleen acceptabel zijn, maar zelfs in hooge mate innemend. En daarbij steeds weer die muziek van klaterende vocalen:

Ante ella un congo, gongo y maracas,
ritma una conga bomba que bamba.

Hetgeen niet zoo maar een woordenspel zonder beteekenis is, maar wil zeggen:

Vóór haar een neger, met trom en ratel,
markeert een feestdans waar pit in zit.

Men ziet meteen de onmogelijkheid om ook maar bij benadering een geluidsequivalent van zulke poëzie te geven. En in het streven naar „locale kleur” schrijft Palès Matos soms regel aan regel in een taal die nagenoeg alleen uit West-Afrikaansche woorden bestaat, en die blijkbaar slechts door ju-ju-mannen en vódupriesters gebruikt wordt.

Daarbij is hij zich toch nog dikwijls van zijn eigen exotisme bewust, en weet hij degene die zich meeslepen laat door de magie van zijn woorden soms plotseling tot bezinning te brengen. Een prachtig voorbeeld daarvan is het gedicht „Njam-Njam”,

een van de rustige en meeste directe die ik ooit ben tegengekomen, met het suggestieve begin:

Njam-njam. In het witte vleesch
de negeranden — njam-njam.
Het knippen van monden
rondom de spieren — njam-njam.

En dan later:

Njam-njam. Afrika kauwt
in haar stilte. Njam-njam,
haar avondmaal van ontdekkingsreizigers
en missionarissen — njam-njam.
Wie doordringt in Tanganjika
voor den eersten keer — njam-njam.
Wie eindelijk aankomt bij Tembandumba
de groote matriarch — njam-njam.

Zoo gaat het door, over het eten door de fetiches, over de gulzigheid van het oerwoud. Tot het gericht plotseling overgaat in den bezonnen epiloog:

Azië droomt zijn nirwana,
Amerika danst zijn jazz,
Europa speelt en theoretiseert,
Afrika gromt: njam-njam.

H.M. de Koningin en H.K.H. Prinses Juliana, die Haar vakantie te Hohwald doorbrengen, hebben reeds naar hartelust genoten van het wandelen door dit bekoorlijk plekje, in het schilderachtige bergland der Vogezën. — De Koningin komt met een hofdame bij het Grand Hotel aan na het doen van eenige inkoop.

Hier heeft men dan het grensgebied waar het negroïde, het negroïserende en het zuiver-westersche doorengelopen zijn, en waar deze exotische poëzie haar folkloristisch karakter verliest om daardoor een algemeene uitdrukingskracht te winnen.

Er valt nog veel over deze dichtkunst van een nieuwe wordende wereld te zeggen, er zijn nog allerlei namen en feiten te noemen, waarbij de Antillen meer ter sprake zouden moeten komen dan het con-

continent, daar de negers op de eilanden nog altijd een zelfstandiger bestaan leiden dan die op het vasteland, welke slechts in Brazilië een noemenswaardig contingent vormen. Doch het doel van deze notitie is slechts een klein denkbeeld te geven van een uitersten sector der wereldpoëzie, die het best waard is door de liefhebbers gekend te worden.

(ALBERT HELMAN in de N. R. C.).

Het Rijk Der Vrouw.

Ken Uw. medemensch!

Kom hem tegemoet.

Wie zijn naasten wil leeren kennen, moet hen bestudeeren op alle oogenblikken, in hun verontwaardiging zoo-goed als in hun vreugde; op momenten, die hun verrassingen brengen en op andere, waarin zij zich beleedigd gevoelen; als zij hongerig zijn, maar ook als zij, op een goedgeslaagden dag, tevreden zijn over zichzelf.

Men moet de menschen gadeslaan om zich bij hem aan te passen, want alleen dan is het mogelijk om met hen in goede harmonie te leven.

Er zijn veel menschen, die meenen, dat zij de eenigen zijn, die opmerkingen maken. Zij zijn streng in hun oordeel, en dat is vaak heel goed, maar zij moeten bedenken, dat er niet alleen te oordeelen, maar ook te begrijpen valt.

Zij moeten daarbij kunnen verdragen voortdurend ook aan het oordeel van anderen te zijn bloot-

gesteld, op dezelfde manier en met dezelfde scherpe critiek, die zij toepassen op anderen.

Zulk aanhoudend „onder controle” staan zal vanzelfsprekend inzicht geven in eigen fouten en tekortkomingen en daardoor zal worden gecorrigeerd, wat te corrigeeren valt.

Critiek is nog altijd de beste leermeesteres geweest.

Men wil zichzelf graag van den besten kant laten zien en als men zich er de moeite voor geeft, zal men ook op den duur kunnen worden, zooals men zich langen tijd heeft voorgedaan.

Men heeft zichzelf dan als het ware beter gemaakt en het gevolg hiervan is, dat het eigen leven prettiger is geworden.

Menschenkennis hebben is een kwestie van willen, van voortdurend oefenen en van een open oog hebben voor de gebreken, maar óók voor de goede dingen van anderen.

SCHERK

**Scherk
Face
Lotion**

**Ook goed voor U!
Meeëters en onreinheden
verdwijnen van Uw ge-
zicht. Een heldere, teere
teint komt te voorschijn.
Geregelde verzorging
echter noodzakelijk!
Probeert U het eens! Zendt
deze advertentie met Uw
adres en 10 ct. porto aan
N.V. Everard & Co's Handel
Maatschappij, Batavia
U ontvangt dan een
gratis proef-fleschje.**

**En dan nog iets. U hebt be-
slist reeds vaak naar een
goede soort poeder ge-
zocht. Laat U eens Mystikum
poeder — het beroemde
Scherk Poeder — toonen.**

Het zou vreeselijk wezen, als wij alles van anderen vergoelijkten, wij zouden ons zelf en die anderen tekort doen.

Want zich de moeite getroosten om menschen te leeren kennen in hun soms groote fouten is vrij wat moeilijker dan maar te berusten in alles wat

Prinses Marina's nieuwste hoedenmode. — De Hertogin van Kent op weg naar de Westminster Abbey, waar zij het huwelijk van haar Gezelschapsdame Lady Mary Hope bijwoonde. De Hertogin droeg een lichtbeige costuum versierd met een toef kleurige bloemen en een toque van lichtblauwe stof.

Prinses Juliana tijdens de vakantie te Hohwald.

anderen doen en steeds maar te vergoelijken.

Menschen leeren kennen beteekent hetzelfde als hun tegemoetkomen in hun fouten en zwakheden; beteekent óók niet schromen, die fouten en zwakheden onder soms scherpe en harde woorden te brengen.

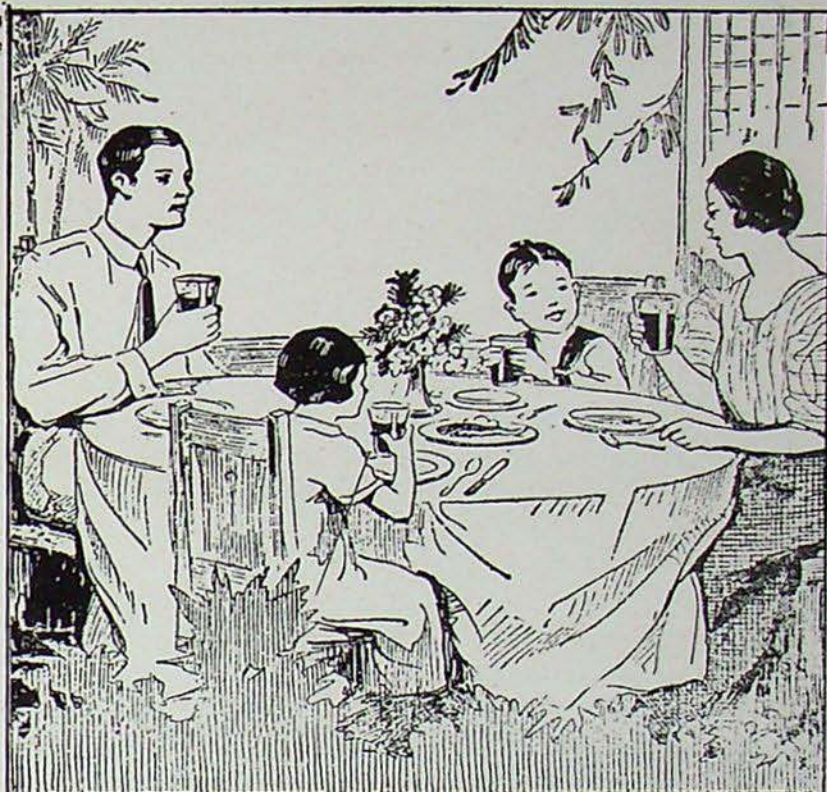
MEVROUW GENERAAL DE WET †.

Het Type van een Voortrekkers- Vrouw.

De heer Oudschans Dentz
schrijft aan het *Vad.* :

Onverwacht is, na een kort ziekbed, op 16 Juli haar eeuwige rust ingegaan de weduwe van den beroemden generaal Christiaan de Wet, wiens naam in alle beschaafde landen bekend was en wiens meesterschap in strategie en tactiek, gepaard aan godsvrucht en teergevoeligheid, trouw en plichtsgevoel, den idealen Afrikaner teekenden, een afstammeling van ons geuzenvolk, waarop wij Nederlanders trotsch konden zijn. Niet minder kwaliteiten van trouw en vaderlandsliefde bezat zijn echtgenoot, die thans aan het Afrikaansche volk ontvallen is, een volksmoeder in den waren zin, Cornelia, Margaretha Krüger, dochter van Izak Johannes Christiaan en Cornelia Margaretha Lombaard op 22 December 1856 op de plaats Middelpoort, Bloemfontein geboren, een achternicht van President Krüger, met wie „Oom Christiaan” op 19-jarigen leeftijd op 23 Juni 1873 in het huwelijk getreden was. Uit dezen echt werden 16 kinderen geboren, waarvan hij een zoon tijdens de rebellie verloor en een dochter tijdens het strafgeding. Op de plaats Nieuwjaarsfontein begonnen de twee hun huwelijksleven. Beiden moesten hard werken. Aardsche bezittingen hadden zij maar weinig.

Zij was het type van een voortrekkers vrouw, een geslacht dat uitsterft, moedig- en gehard in den strijd des levens. Toen de tweede vrijheidsoorlog uitbrak, heeft zij al het leed met de vrouwen in de concentratiekampen medegemaakt. Op 26 Juli 1901 werd zij naar een kamp in Pletermaritzburg gezonden. De pogingen der Engelschen om de vrouwen te bewegen haar invloed bij haar echtgenooten te gebruiken om den strijd op te geven, leden bij haar schipbreuk. Uit zwakheid teekenden vele vrouwen, maar mevrouw De Wet verscheurde zulk een verzoekschrift. Na de verwoesting van haar plaats kwam zij naar Johan-

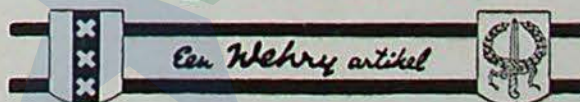
Betere verttering
betere eetlust

Burke's Guinness Stout is uitstekend voor de spijsvertering. Door de aangename even bittere smaak wordt de werkzaamheid der spijsverteringssappen verhoogd.

Bier item „Tjap Koetjing” is een heerlijke drank, die phosphaten en andere natuurlijke voedingsbestanddeelen bevat. Het vormt nieuw bloed, en zuivert dit bloed door de bevordering van den stoelgang.

Probeert U eens elken dag bij de maaltijd een glas bier item „Tjap Koetjing”. U zult zien, hoe Uw eetlust en Uw spijsvertering erop vooruit gaan, en hoe veel beter U zich voelt.

**Bier item tjap
Koetjing
Burke's Guinness Stout
is goed voor U.**

Badpakkenshow te Scheveningen.

nesburg met 8 kinderen en huurde zij een huisje in Jutastraat in Braamfontein. Daar heb ik haar leeren kennen en haar belangen trachten te behartigen. In dien tijd werd haar van de Engelsche regering een aanbod van 10.000 pd. gedaan, indien zij haar echtgenoot, die toen hoofdcommandant was, kon bewegen den strijd op te geven. Verachtelijk verwierp zij het aanbod: „Geen geld sal my koop om hoogverraad te speel nie”, was haar antwoord. Zij verzocht den militairen commandant van Johannesburg van verzoeken en van bezoeken van haar zwager, den „handsupper” P. B. de Wet verschoond te blijven.

Naar het kamp overgebracht bleef zij daar, tot de vrede op 31 Mei 1902 gesloten was. Toen de kampcommandant haar vroeg, of zij naar de afkondiging van den vrede wilde gaan luisteren, weigerde zij en antwoordde, dat zij liever het graf van haar echtgenoot voor haar oogen wilde zien, dan het neerleggen der wapens. De Wet toog naar Nederland om geld voor het verarmde volk in te zamelen. Zij bleef in een tent op haar verwoeste boerenplaats „Roodepoort”. Daarop volgde de rebellie

en De Wets gevangenschap, de vrouwenbetoging en zijn vrijlating. Het echtpaar toog toen naar Dewetsdorp, waar het stil en ingetogen leefde en 3 Februari 1922 de beroemde generaal overleed.

De teraardebestelling van mevrouw De Wet heeft 17 Juli te Dewetsdorp plaats gehad. Als eerbewijs waren alle kantoren en zaken gesloten. Voor het Afrikaansche volk heeft zij geleden en gestreden. In November vorig jaar richtte ik een kleine tentoonstelling op De Wet betrekking hebbend voor de padvindere te Middelburg in, die naar haar echtgenoot de „DeWetstam” was genoemd, en stelde haar van dit feit in kennis. Dat was de laatste aanraking, welke ik met haar heb gehad.

In 1934 had de Sap-regering haar klein pensioen van 150 tot 500 pd. verhoogd.

SLAVINNEN IN HET VERRE OOSTEN.

Tot de vele zorgen, welke het Britsche „Colonial Office” ongetwijfeld reeds heeft, behoort ook

het probleem van de afschaffing van het „Moe Tsai”-systeem in Hongkong en in de Maleische staten, een systeem, dat in Europa reeds veel verontwaardiging en critiek heeft gewekt.

„Moe-Tsai” beteekent eigenlijk „klein meisje”. Men verstaat onder dit systeem het gebruik van rijke Chineezinnen, om kleine meisjes op te kopen, wier ouders geen geld bezitten, om voor hun opvoeding zorg te dragen.

Deze meisjes worden in theorie als kinderen aangenomen, doch in de praktijk leiden zij het leven van slavinnen en worden daarenboven nog dikwijls mishandeld, aldus de *Msb.*

Om dit gebruik af te schaffen, heeft men thans de zoogenaamde „Moe-tsai”-wetten uitgevaardigd, volgens welke het kopen van meisjes voortaan is verboden, terwijl kinderen, die reeds bij welgestelde Chineezinnen in dienst zijn, daar nog slechts zóó lang mogen blijven, totdat ze voldoende geld hebben verdiend, om zich vrij te kunnen kopen.